

**КАЦИН М. Ю.**

Національний університет «Одеська юридична академія»,  
доцент кафедри історії держави і права, кандидат юридичних наук

## **ІСТОРИКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРУ ПРО СТВОРЕННЯ ПІВДЕННОГО-НІМЕЦЬКОГО МИТНОГО СОЮЗУ**

Розглядаючи обрану проблематику, слід звернути увагу на те, що до XIX ст. Німеччина перебувала у політично та економічно дезінтегрованому стані. Формально вона була єдиною державою під назвою Священна римська імперія німецької нації, але фактично на її території існувало більше трьохсот незалежних державних утворень у формі королівств, курфюрств, герцогств, імперських міст, церковних територій та королівських земель, які разом складали *Corpus Germanicorum*. Незважаючи на таку строкатість, між ними існувала культурна та лінгвістична близькість. Основними центрами ділової та політичної активності серед германських держав у той період були Австрія та Пруссія. Ситуація ускладнювалася ще й тим, що митні кордони, як правило, не збігалися з політичними, в результаті чого станом на перше десятиліття XIX ст. кількість митних зборів досягла 1800, більша частина яких стягувалася на дорогах, річках, ринках та біля міських воріт [3, 21]. Так, в одній тільки Пруссії нараховувалося близько 67 різних митних тарифів приблизно по 3 тис. видів товарів та близько 70 легальних видів валют [2, С. 412].

Важливою подією стало підписання 18 січня 1828 р. договору про створення Південного німецького митного союзу (*Süddeutschen Zollverein*) [1] між Баварією та Вюртембергом. Відповідно до ст. I, передбачалося створення спільної системи митних зборів та митної адміністрації. В іншому положенні містилась вимога щодо усунення всіх існуючих митниць упродовж спільного кордону двох держав. Натомість вони повинні були бути розташовані на зовнішньому кордоні спільної митної території (ст. V). Однак їм було дозволено облаштовувати прикордонні пункти на внутрішніх кордонах власних територій з метою запобігання контрабанді солі та солоду або превенції шахрайства у процесі ухилення від сплати податкових зборів (ст. V). Важливе положення знаходилося у ст. VI, згідно з яким сторони повинні були відмовитися від усіх обов'язків у зовнішньоторговельних відносинах з третіми країнами та у випадку, якщо це було неможливо, члени митного союзу були зобов'язані компенсувати іншим членам об'єднання всі матеріальні втрати, які випливають із взятих на себе обов'язків. Фактично це положення стало одним із прецедентів, які вивели митний союз як форму економічної інтеграції, з під дії режиму найбільшого сприяння. До того ж ця стаття зобов'язувала сторони вжити належних заходів щодо залучення сусідніх держав до цього митного об'єднання. Це положення

демонструвало амбітну мету Баварії, яка претендувала на статус центра, навколо якого поступово буде відбуватися економічне об'єднання Німеччини.

Згідно із ст. VII цього документа, митний союз повинен був функціонувати на основі митного законодавства та тарифної сітки Баварії. Також митна угода передбачала систему розподілу доходів від митних зборів між учасниками об'єднання. Так, після вируховання витрат на збори, інспекцію та адміністрування, дохід від митних зборів поділявся відповідно до кількості населення двох держав. Оновлення даних щодо кількості населення повинно було проводитися кожні три роки.

Відповідно до ст. XXVII збори за користування дорогами, паромами, мостами, тротуарами, пристанями та зимовими сховищами залишались у прерогативі держав-членів Митного союзу. Цій документ передбачав, що після закінчення трирічного терміну держава-член мала змогу вийти з Митного союзу, офіційно повідомивши інших учасників за рік до цього (ст. XLI). Цікаво, що у цій статті також зазначалося, що Митний союз міг бути розпущений за умови, «якщо німецькі держави в рамках роботи Німецького союзу досягнуть домовленостей щодо затвердження та імплементації спільних регламентів, які спрямовані на вирішення тих самих завдань, заради чого створювалося само митне об'єднання. Подібним же чином, у випадку, якщо будуть ухвалені в рамках Німецького союзу регламенти, які будуть спрямовані на забезпечення свободи комерційної діяльності та торгівлі, вони повинні замінити регламенти, вироблені Митним союзом із цього питання». Необхідно зазначити, що цим пунктом сторони бажали продемонструвати недискримінаційний характер своєї інтеграційної ініціативи, представляючи його лише як засіб досягнути цілей лібералізації та інтенсифікації торгівлі, які не могли бути вирішені в рамках Німецького союзу через небажання держав-членів поступатися своїми амбіціями.

### *Список використаних джерел*

1. Treaty of Commerce between Bavaria and Wurtemberg from 18 January 1828 // British and Foreign States Papers 1828- 1829. – London: James Ridgway and Sons, Piccadilly, 1829. – Vol. XV. – P. 862- 874.
2. Эппштейн А. Д. История Германии от позднего средневековья до революции 1848 г. / А. Д. Эппштейн. – Москва : Изд-во ИМО, 1961. – 619 с.
3. Henderson W. The Zollverein / W. Henderson. – Cambridge : Cambridge University Press, 2013. – 202 p.